

РИЗИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Хворост Т.В. к.е.н, доцент

*Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

За даними офіційної статистики в Україні за 2019 рік найбільш смертельно небезпечною галуззю визнали агропромисловий комплекс — 80 загиблих. Сільське господарство є одним з найбільш складних і травмонебезпечних видів економічної діяльності та посідає третє місце за травмо небезпечністю після соціально-культурної сфери і торгівлі та вугільної промисловості за кількістю травмованих. Чисельність постраждалих в соціально-культурної сфері та торгівлі за 2019 рік - 924 осіб, у вугільній промисловості - 690 осіб. В той же час серед працівників агропромислового комплексу зареєстровано 517 осіб травмованих в результаті нещасних випадків на виробництві.

У загальній структурі причин нещасних випадків на виробництві з важкими наслідками, що сталися в Україні за 9 місяців 2020 року 64,4% обумовлені типовими причинами організаційного характеру і так званим «людським фактором». На частку психофізіологічних, техногенних, природних припадає 21,5%, а з технічних причин сталося 10,5% нещасних випадків.

Професійні ризики в аграрному секторі, незважаючи на механізацію, залишаються одними з найбільш значних в порівнянні з іншими галузями економіки.

У процесі трудової діяльності працівники агропромислового комплексу піддаються впливу низки небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Основними з них є: шум, локальна і загальна вібрація, перепади температури і вологості навколишнього середовища, фізичні і функціональні перевантаження скелетно-м'язової системи, промислові аерозолі складного складу, вплив пестицидів та агрохімікатів, контакт з патогенними біологічними агентами. Також в залежності від рівня та тривалості їх впливу у працівників можуть розвиватися професійні захворювання.

Основними небезпечними факторами, які спрацьовують при здійсненні небезпечних дій працівниками і призводять до нещасних випадків з тяжкими наслідками в сільському господарстві є: вплив на працівника предметів та деталей машин що рухаються, розлітаються, обертаються. Причинами нещасних випадків, як правило є: легкий доступ до рухомих частин обладнання, відсутність процедур блокування, падіння з висоти, на слизькій поверхні, транспортні пригоди, недосвідченість робітників, відсутність оцінки ризиків, контролю і т.п.

В таких реаліях стає необхідністю застосування ризико-орієнтованого підходу до управління охороною праці на підприємстві. Тобто проводити заходи з охорони

праці, виходячи з реальних потреб на робочих місцях. І результати оцінки ризиків в цьому дуже допомагають.

Професійний ризик - це поєднання ймовірності нанесення шкоди здоров'ю та життю працівника в процесі праці і тяжкості цієї шкоди. Оцінка професійного ризику - процедура, що дозволяє визначити кількісне або якісне значення показника ризику.

Визначення всіх небезпечних факторів на кожному робочому місці є дуже важливим та вкрай ефективним превентивним методом запобігання виробничого травматизму. Здійснення управління ризиками та їх оцінка - профілактичний інструмент. Крім того, практична користь від цього заходу полягає в тому, що роботодавцю заздалегідь стає відомо про прогнозовані можливості настання інцидентів різного характеру в його підприємстві. Саме це дозволяє проводити заходи з охорони праці усвідомлено і цілеспрямовано. Визначати рівні професійних ризиків можуть особи, які в достатній мірі володіють хоча б однією з існуючих методик оцінки ризиків. Кваліфікація експерта повинна дозволяти йому в повній мірі врахувати всі ризики (в тому числі неясні) і запропонувати адекватні заходи з управління ними. Також доцільно вдаватися до послуг профільних організацій сфери охорони праці. У загальних рисах процедура визначення професійного ризику зводиться до вирішення експертами наступних завдань:

- ідентифікації небезпек, визначення їх можливих проявів і наслідків, показника збитку;
- визначення ймовірності (частоти) настання шкоди;
- оцінки (розрахунку) рівня ризику.

Вибір методу залежить від цілей оцінки ризиків, наявного обсягу статистичної інформації та особливостей вирішуваних завдань. На даний час існує досить широкий спектр методик, що добре зарекомендували себе, заснованих як на прямих, так і на непрямих оціночних методах, і дозволяють визначати професійні ризики з високим ступенем прогностичної точності.

Таким чином, застосування ризико-орієнтованого підходу в аграрних підприємствах є дієвим інструментом для зменшення травматизму. На підставі того, що діяльність аграрного підприємства - процес динамічний і багатофакторний, виявлені в процесі оцінки небезпеки необхідно періодично переглядати з урахуванням змін, що відбуваються. Якщо змінилися небезпеки (з'явилися нові, або навпаки, зникли існуючі), процедуру оцінки ризиків слід провести повторно.

Список літератури

1. Здановський. В. Г., Гогіташвілі Г. Г., Степанишин В. М. Нове у системі управління охороною праці на основі системного підходу та імплементації євро стандартів / В. Г. Здановський, Г. Г. Гогіташвілі, В. М. Степанишин // Проблеми охорони праці в Україні : збірник наукових праць. – К. : ДУ «ННДПБОП». – 2016. – № 31. – С. 3–11.